

פסיכולוגיה של הגיל הרך – סיכום שיעור

בנושא פיתוח מיומנויות ופסיכולוגיה חיובית

מודל המדרגות

- התפתחות איננה רציפה. לוקח זמן רב לפני שנראה שינוי ואז בבת אחת יש שינוי גדול
- דוגמא – תינוק זוחל ומנסה ללכת צעד-צעד ופתאום הוא "תופס" את העניין ומתחיל לרוץ ולא חוזר יותר לזחילה
- לשלב בו מתרחשת למידה אבל היא לא נראית בעין קוראים למידה חבויה (לטנטית)
- חשוב שבזמן הלמידה הלטנטית נמשיך לנסות ללמד את הילד את המיומנות החדשה למרות שלכאורה אין תוצאות

גישת 4 גלגלי העגלה

לפי מודל זה יש 4 צירי התפתחות אצל ילדים. כל אחד מהם מייצג גלגל. כדי שההתפתחות תהיה תקינה כל "הגלגלים" צריכים להיות בגודל שווה

- התפתחות פיזיולוגית (גודל מתאים לגיל)
- התפתחות חברתית
- התפתחות רגשית
- התפתחות אינטלקטואלית (יכולות חשיבה וצבירת ידע)

כאשר ההתפתחות אינה שווה בכל המישורים הילד בדרך כלל מפצה על לידי הגדלת הפער מבני גילו ב"גלגלים האחרים" – דוגמא – "שלדון הצעיר"-ילד בן 6 ברמה שכלית ואינטלקטואלית של גאון לא מצליח להבין קודים חברתיים של בני גילו ומצא עצמו מבודד חברתית ולכן הוא פונה ללמוד את הקודים ההתנהגותיים בספרי הדרכה - בספריה.

אפשרות אחרת היא ילד מאד מפותח פיזיולוגית – נראה בן 5 למרות שהוא בן , ולכן בכל פעם שהוא מבטא התנהגות שמתאימה לבן 3 כמו התפרצות בכי הקבוצה מתייחסת אליו כילד בעיית.

פסיכולוגיה חיובית

- צוות הגן יכול לעזור לילדים כאלה על ידי רכישת המיומנויות שיעזרו "לאזן את העגלה"
- לפי גישה זו יש לעודד ילד ולציין בפניו מהם הדברים החיוביים בחייו – גישה זו תגדיל את בטחונו העצמי ותאפשר לו להמשיך ולהתמודד עם הקושי של חוסר האיזון עד אשר יוצר איזון חדש.
- לפי תפיסת הפסיכולוגיה החיובית קל יותר לגרום לאדם להיותך מאושר ומולצח ע"י עידוד החלקים הטובים מאשר לנהל מאבק מתיש מול הקושי.
- דוגמא – ילד דיסלקט (שאינו מסוגל לקרוא גם בגיל מאוחר) בדרך כלל נחשב בבית הספר כילד בעייתי כיוון שחוסר יכולת הקריאה מביא לאי הכנת שעורי בית ומשם לענישה וכעס על בית הספר וכד'. אבל אם פשוט נתייחס לבעיה כחוסר יכולת לקרוא – ונקריא לו את חומר הלימוד – הוא יוכל להתמודד עם שיעורי הבית ויחשב תלמיד נורמטיבי
- דוגמא אחרת – ילדים המאובחנים כ PDD יכולים למצוא עצמם בשולי מערכת החינוך אבל אם הצוות מעודד אותם להפגין כישורים אחרים כמו למשל ציור או שירה, הילדים יכולים להיות מוערכים מאד בחברה – למשל לא מעט מהגאונים באומנות לאורך ההיסטוריה היו בעלי אותם סימנים המאובחנים כיום כילדים לקויי למידה.

תרגיל כביסה –

ניתן לעזור לילדים לפתח מיומנויות חשיבה גם דרך חיי יום יום ע"י העמדתם בפני אתגרים חשיבתים תוך כדי עשייה אחרת למשל בזמן תלית כביסה ניתן למנות את הילד לאחראי על אטבי הכביסה ולבקש ממנו בכל פעם בקשה אחרת:

- תן לי אטב אחד (לימוד כמות ומספר ומילוי אחר ההוראות)
- תן לי אטב אדום (צבעים, הכללה סימבולית – צבע האטב האדום איננו זהה לאדום של החולצה ומילוי הוראות)
- תן לי אטב בצבע החולצה שאני תולה (הקש – זיהוי צבע החולצה וחיפוש אחר אטב מתאים)
- תן לי אטב בצבע שונה מהחולצה (הקש רמת קושי עולה – זיהוי צבע החולצה, הוצאת האטבים הזחים לצבע החולצה וחיפוש אטב שאינו הצבע שזוהה)
- תן לי 2 אטבים זהים – (התאמת זוגות זהים)
- תן לי 2 אטבים זהים אך לא בצבע החולצה (התאמת זוגות זהים יחד עם הקש)
- כל המכנסים רוצים אטבים מפלסטיק וחולצות – אטבים מעץ (זיהוי חומרים, מיון כפול – חולצות לעומת מכנסיים ואטב פלסטיק לעומת עץ ואחר כך התאמה)